

***Coturnix c. coturnix* (L.) — Kwartel.**

Onder verwijzing naar mijn desbetreffend bericht in *Limosa*, 10, p. 117, kan ik thans mededelen, dat de kwartel, die zich, als zeldzame broedvogel van de Veluwe, in genoemd jaar op een uitgestrekte ontginning (roggebedrijf) onder *W o l f h e z e* vestigde, zich aldaar ook in het seizoen 1940 wederom herhaaldelijk bemerkbaar maakte. Het is niet bekend, of deze soort er ook in de beide tussenliggende jaren aanwezig was.

(A. B. Wigman).

Kampen, einde Juli 1940.

Oölogische en nidologische mededeelingen, 1940, 1

Naar bij de Redactie ingekomen gegevens samengesteld

DOOR

DE VRIES.

(met 1 tekstfiguur)

Het nest van den duinpieper, *Anthus c. campestris* (L.)

Ter gelegenheid van een trip, die ondergeteekenden op Zaterdag 16 Juni 1940 over het Nationale Park „De Hoge Veluwe” maakten, vloog er plotseling vlak voor de fiets uit den wegberm een vogel op, dien wij aanstonds voor den duinpieper hielden. *B o u m a*, die de plaats, welke het exemplaar zoo onverhoeds verliet, scherp in het oog gehouden had, vond vrijwel onmiddellijk het nest, dat zich half in den grond bevond en vier eieren bleek te bevatten. Het nest bestond uit een vrij dikke buiten-laag van droge grasdeeltjes, met een binnenvoering van hertenhaar.

De eieren, die herinnerden aan het ex., afgebeeld in *A. A. v a n P e l t L e c h n e r ' s* „Oölogia Neerlandica”, Pl. 36, fig. f., iets minder gevlekt en met verdichting van de vlekken om de stompe pool, hadden de volgende afmetingen: $15,2 \times 21,3$; $15 \times 21,5$; $15,1 \times 21,1$; $15,1 \times 21,4$. De schaalkleur was grijswit met kleine licht-olijfbruine vlekken en loodgrijze ondervlekken.

Omtrent den neststand kan nog worden bericht, dat deze afweek van dien, welke wij ons steeds van *A. campestris* hadden voorgesteld op grond van de beschrijvingen in de literatuur, waaruit blijkt, dat het nest steeds zeer verborgen ligt. De pieper bleek nl. te nestelen onder een ijle *Calluna*-pol van den met spaarzame heistruiken en buntgras begroeiden berm van een zandweg en wel meer in het bijzonder ter plaatse, waar deze zich — als insnijding van een nabijgelegen, gedeeltelijk vastgelegde zandverstuiving — als een ondiepe holle weg voordoet. Beiderzijds wordt hij begrensd door ongeveer manshooge jonge dennen, welker beschutting de duinpieper bij het verlaten van het nest onmiddellijk aannam. Dit geschiedde loopende; ook bij het opvliegen verhief hij zich niet boven het niveau der *Pinus*-aanplanting. Toen wij ons, voor nadere determinatie, in de dekking begaven, kwam de vogel er na weinige minuten weer uit te voorschijn en begaf zich loopende, zonder lang aarzelen, nestwaarts. Hij gedroeg zich weinig schuw.

Het nest was o.i. niet bijzonder verborgen aangebracht, zulks in tegenpraak met tal van beweringen in de literatuur *) en ook met onze ervaring. Wij hebben ons jarenlang zeer veel moeite getroost om te trachten er een te vinden en ook andere clubleden zochten er herhaaldelijk zonder succes, naar, terwijl toch de duinpieper op menig gebied van de Veluwe zeker niet zeldzaam te noemen is. Het meest armetierige oord, met een magere begroeiing van pinmos, bunt, schaapzwenk, helm, pijpestrootje en heidekruid, met open zandplekken en zandheuveltjes, vormt de biotoop van *A. campestris* en op vele zulke plaatsen, waar wij de vogels in het broedseizoen aantreffen en hun gedragingen duidelijk op nest-nabijheid wezen, bleef het meest intensieve zoeken naar de woonplek vruchteloos. Wij waren dan ook terecht verwonderd, thans aan een — zij het betrekkelijk weinig benutten — door een dichte dennenbeplanting voerenden zandweg het nest aan te treffen en niet op het vlakke, open, troosteloze terrein (zonder andere flora dan lage, onaanzienlijke bodempopslag), hetwelk deze piepersoort naar onze jarenlange ervaringen pleegt te prefereren en dat zich aan beide zijden van den weg uitstreckte.

N.B. Bij deze mededeeling moge voorts nog het nest van meergenoemde soort worden gereleveerd, dat Jb. van de Peppel, in gezelschap van M. J. Tekke, 4 Juli 1940 vond op pl.m. 100 m afstand van bovenstaande nestplaats. Het bevond zich tusschen de gemelde jonge dennetjes en bevatte vier vrijwel vlugge jongen.

(J. P. Bouma, Jb. van de Peppel, A. B. Wigman).

Grote legsels van de gierzwaluw, *Apus a. apus* (L.)

Evenals in 1939 (zie Limosa, 12, p. 175) kreeg ik ook dit jaar, door de afbraak van een oud huis, de beschikking over een aantal (10) legsels van de gierzwaluw.

Op één na, bevatten ze alle drie eieren, die verschillende bebroedingsstadia aanwezen, doch voor een deel zóó zwaar bebroed waren, dat preparering niet meer mogelijk was.

Uit deze 18 legsels ($8 + 10$) blijkt nu:

- 1e. dat de eieren met eene tusschenruimte van minstens 2 dagen zijn gelegd,
- 2e. dat de vogels direct op het eerste ei zijn gaan broeden,
- 3e. dat — althans in Friesland — legsels van 3 eieren vaker voorkomen dan van 2. Van de 18 legsels bevatten er 15 drie-, 2 twee en 1 vier eieren. En aangezien van één legsel van 2 het laatste ei nog geheel onbebroed was, is de mogelijkheid niet uitgesloten, dat dit nog niet compleet was.

(de V.).

Zéér groot legsel van de sperwer, *Accipiter n. nisus* (L.)

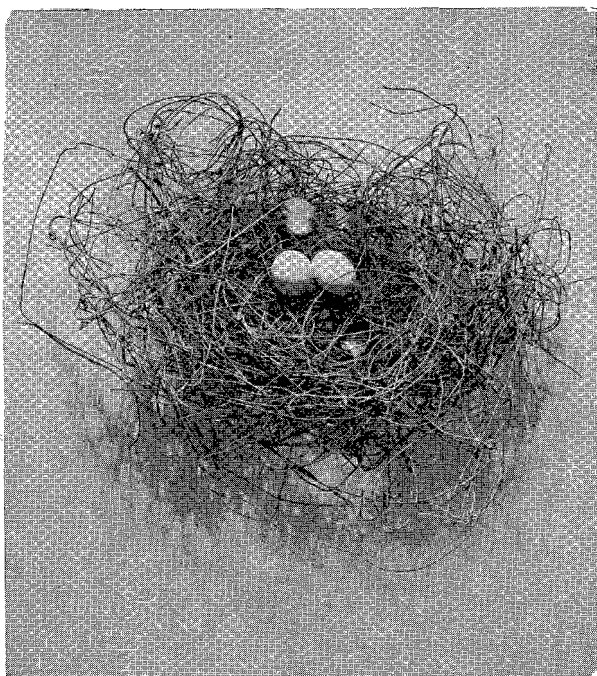
In Juni 1940 werd onder E d e (G.) een sperwershorst met acht eieren gevonden. Hoewel een dergelijk groot legsel niet onbekend is in de literatuur, noemt „De Nederl. Vogels” zulks toch een groote uitzondering en het is mede op grond hiervan, dat m.i. deze vondst — die o.m. door dr H. N.

*) Cf. o.a. dit tijdschrift, 5, 1915, p. 57—63; 6, 1916, p. 51 en 14, 1925, p. 150—153.

Kluisje uit eigen aanschouwing bevestigd wordt — niet onvermeld mag blijven. (A. B. Wigman).

Nest van de houtduif, *Columba p. palumbus* L., geheel van ijzerdraad vervaardigd.

Te Amsterdam heeft dit jaar een houtduivenpaar zijn nest gebouwd op een hoekje van de houten bekisting, welke noodig was om aan balken en wanden van beton voor een nieuw fabrieksgebouw hun vorm te geven. Dit nest was geheel vervaardigd van ijzerdraad, 't welk de betonwerkers gebruiken voor het verbinden van de ijzeren staven, die aan het cement de benodigde steun en stevigheid verleen. Het had een doorsnede van 40 cm en een gewicht van 1½ kg. (A. B. Wigman).

Houtduivennest, geheel uit ijzer-vlechtendraad vervaardigd. (Cliché welwillend afgestaan door de Lettergieterij „Amsterdam”, v.h. N. Tetterode, Amsterdam).

Nesten van ijzerdraad zijn wel vaker geconstateerd, o.a. bij ekster en blauwe reiger. Toch lijkt mij dit geval, ook om de standplaats, wel van belang. (de V.).